

POSTANOWIENIE

14 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Piotr Telusiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 14 lipca 2026 r. w Warszawie
zażalenia J. S.

na wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu

z 12 lutego 2026 r., IV Ca 252/25,

w sprawie z powództwa P. spółki jawnej w R.

przeciwko J. S.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 12 lutego 2026 r., Sąd Okręgowy w Radomiu, w sprawie z powództwa P. spółki jawnej w R. przeciwko J. S., o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną, na skutek apelacji powódki od wyroku Sądu Rejonowego w Radomiu z 18 grudnia 2024 r., uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Radomiu do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał m.in. że: „Sąd ten nie rozpoznał bowiem istoty sprawy, a nadto w zasadzie zachodzi konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.”

W zażaleniu na powyższy wyrok pozwany zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia, przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy bada jedynie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że zachodzi jedna z przyczyn uzasadniająca uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, objętych art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Zażalenie nie zmierza do oceny zasadności żądania pozwu ani apelacji, czy merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji. W przypadku wskazania przez sąd drugiej instancji nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji jako podstawy uchylenia wyroku, zakres kognicji Sądu Najwyższego ogranicza się do zbadania, czy sąd odwoławczy prawidłowo rozumiał to pojęcie oraz czy jego merytoryczne stanowisko uzasadniało taką ocenę postępowania sądu pierwszej instancji, natomiast poza tym zakresem pozostaje prawidłowość poglądu prawnego wyrażonego przez ten sąd. Zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie jest środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku czy prawidłowości zastosowania przez sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego niezwiązanych z podstawami kasatoryjnego orzeczenia. Kontrola dokonywana w ramach zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma charakter formalny, stąd powinna zmierzać jedynie do oceny istnienia przesłanek do uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w kompetencje sądu *in merito* (zob. np. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2021 r., IV CZ 16/21; z 10 grudnia 2015 r., V CZ 77/15; z 15 kwietnia 2016 r., I CZ 13/16; z 19 października 2016 r., V CZ 58/16 oraz powołane w nich orzecznictwo).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że o nierozpoznaniu istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. można mówić jedynie wtedy, gdy sąd nie odniósł się do tego, co było przedmiotem sprawy bądź zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, bezpodstawnie przyjmując, że nie jest to konieczne z uwagi na istnienie przesłanek materialnoprawnych lub procesowych unicestwiających roszczenie. W okolicznościach przedmiotowej sprawy nie budzi

wątpliwości, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy – w zakresie istnienia wierzytelności i jej wysokości. Sąd Okręgowy wyraźnie wskazał na tę kwestię. W uzasadnieniu zaznaczono bowiem, że „Sąd ten wskazał jedynie, że powodowie nie wykazali istnienia wierzytelności, wierzytelność nie tylko nie była wymagalna, ale także nie została skonkretyzowana, jest jedynie hipotetyczna. Tego typu stwierdzenia na obecnym etapie są jednak całkowicie dowolne”. Nie zgadzając się z poglądem Sądu Rejonowego, Sąd Okręgowy dodał ponadto, że „Nie sposób także zgodzić się, że przedmiotowa wierzytelność nie została przez powódkę skonkretyzowana”.

Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozwala stwierdzić, aby Sąd Okręgowy wadliwie rozumiał pojęcie nierozpoznania istoty sprawy i nieprawidłowo w okolicznościach rozpoznawanej sprawy zidentyfikował jego przesłanki.

Warto również zauważyć, że Sąd Okręgowy skupił się także na przesłance wymogu przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Sąd wskazał, że „Sąd Rejonowy w zasadzie w ogóle takich ustaleń nie poczynił, nie przeprowadził w sposób właściwy postępowania dowodowego, ani nie dokonał oceny zgromadzonych już dowodów.” Ten aspekt został szczegółowo uzasadniony przez Sąd Okręgowy i w ocenie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości. Sąd Okręgowy dodatkowo przedstawił szereg uwag, które Sąd Rejonowy powinien mieć na względzie przy ponownym rozpoznaniu sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z 398¹⁴ k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

[a.ł]